

Opiskelu ja oppiminen - työpaja

Resilienssi ja tulevaisuususkko -hanke

3. työpaja

5.2.2019 Spesia

Tuula Niskanen

Sirpa Koppinen

Tervetuloa opiskelun ja oppimisen työpajaan!

Luento klo 12.00 – 13.30

Kahvitauko klo 13.30 – 14.00

Työskentely alueilla 14.00 – 16.00

Luennon sisältö

- Pari sanaa ratkaisukeskeisyydestä
- Vahvuuslähtöisyys
- Toiminnan ohjauksen tukeminen
- Oppimisen apuvälineet
- Oppimisympäristöjen mahdollisuuksia

Ratkaisukeskeisyys

- ▶ Taustaoletuksena: Ihminen tekee parhaansa ja sen mikä on mahdollista juuri nyt
- ▶ Potentiaalin näkeminen opiskelijassa
- ▶ Tulevaisuuteen suuntautuminen ja tavoitteellisuus
- ▶ Edistysten erityinen huomioiminen
- ▶ Myönteisyys, lämpö, luovuus ja huumori
- ▶ Monenlaisten työmuotojen hyödyntäminen

Ongelmakeskeisyys

Ratkaisukeskeisyys

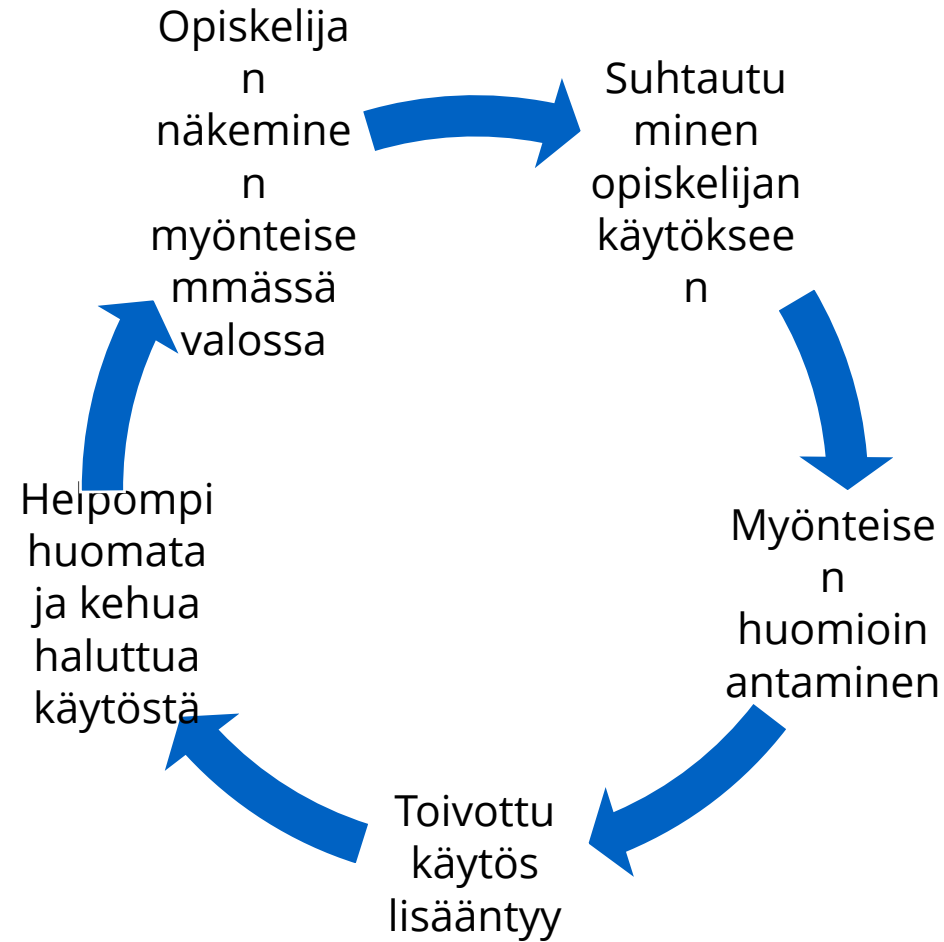
- ▶ Ongelmien kuvaaminen
- ▶ Kielteisen kehityksen kuvaaminen
- ▶ Ongelmien syiden miettiminen
- ▶ Taustatekijöiden pohtiminen
- ▶ Esteiden ja rajoitusten näkeminen
- ▶ Syyllisten etsiminen
- ▶ Tavoitteiden kuvaaminen
- ▶ Myönteisen kehityksen huomioiminen
- ▶ Myönteisen kehityksen selittäminen
- ▶ Aikaisempien onnistumisten pohtiminen
- ▶ Mahdollisuuksien ja voimavarojen hyödyntäminen
- ▶ Palautteen antaminen edistyksestä

Vahvuuslahtoisuus

- Voimavarojen kartoittamista: Mikä onnistuu? Mikä on hyvin? Mikä antaa voimaa? Missä on hyvä olla? Kenen kanssa on hyvä olla?
- Hyödynnetään henkilön kykyjä, taitoja ja osaamista tekemisessä
- Vahvuuksien ja voimavarojen tietoinen "metsästäminen"
- Vahvuudet esiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa
- Vahvuudet keskeiseksi osaksi hoks-keskustelua
- Huomio onnistumisiin

Vahvuuksien avulla myönteisen huomion kehälle

VIA- Values in Action luonteenvahvuusmittari

- Petersonin ja Seligmanin alullepanema (2004) VIA eli hyveet toiminnassa -hankkeessa
- Tarkoituksena tunnistaa vahvuuksia ja henkilön parhaita puolia
- 120 väittämää 5-portaisella asteikolla
- Etusivulla on pyöreä linkki, jossa lukee: Take the free Via Survey. Linkkiä klikkaamalla pääsee testiin.

- www.viacharacter.org

Työvälineitä myös esim.

- ▶ Lotta Uusitalo-Malmivaaran ja Kaisa Vuorisen Huomaa Hyvä! – kirja ja toimintakortit.

- ▶ Osata-hankeen vahvuuksien tunnistamisen tehtävä

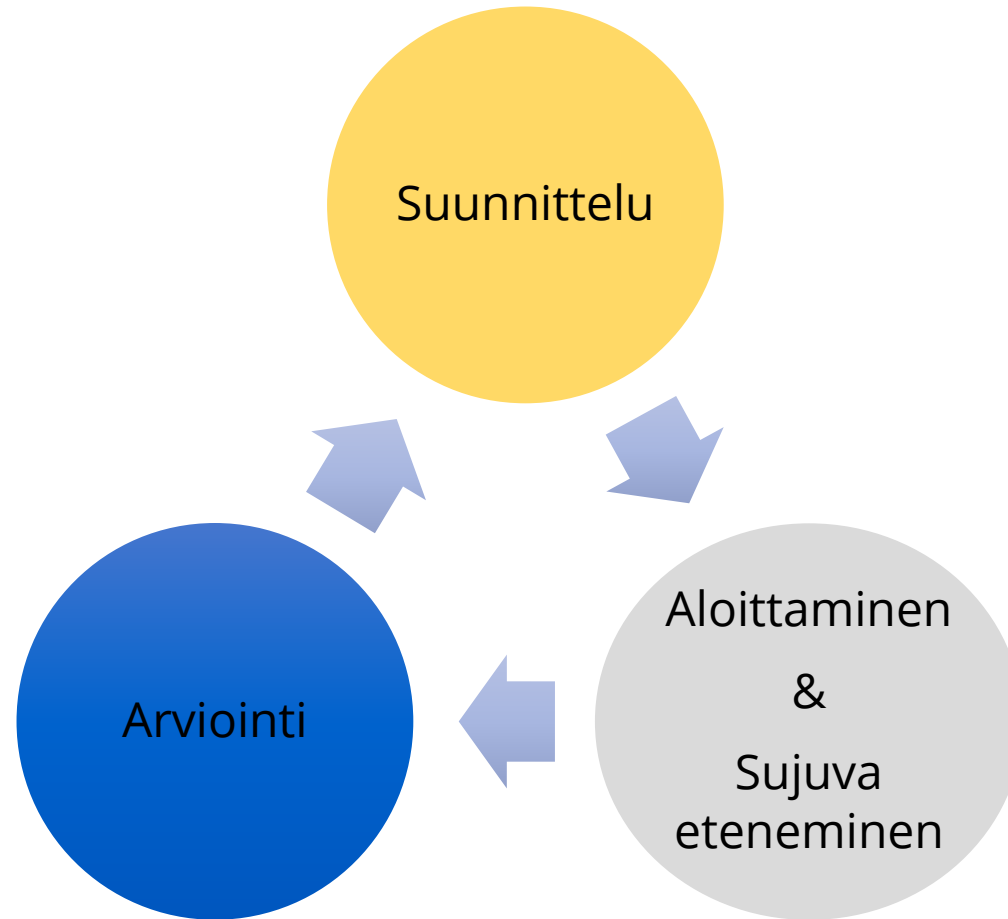
https://osata.fi/wp-content/uploads/2019/08/OSATA_Sampo_vahvuudet.pdf

- ▶ Osaamisen mind map-tehtävä https://osata.fi/wp-content/uploads/2018/09/OSATA_Sampo_Mindmap.pdf

Tukea toiminnanohjaukseen

Toiminnanohjaus

Tuki toiminnanohjaukseen ja tarkkaavuuden säätelyyn

- Ympäristön järjestäminen
- Vuorokauden ajan huomioiminen
- Vireystilan huomioiminen
- Kiinnostuksen kohteiden huomioiminen
- Toimintojen pilkkominen pieniin osiin
- Taukojen pitäminen
- Vaihtelevuus tekemisessä
- Liikkeen mahdollistaminen

Struktuuri toiminnanohjauksen tukena

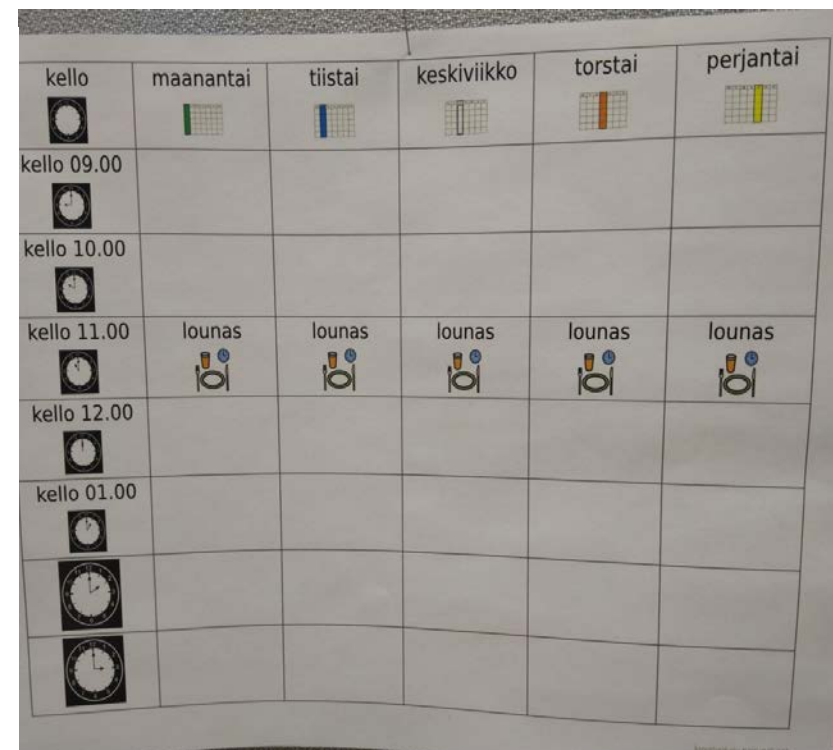
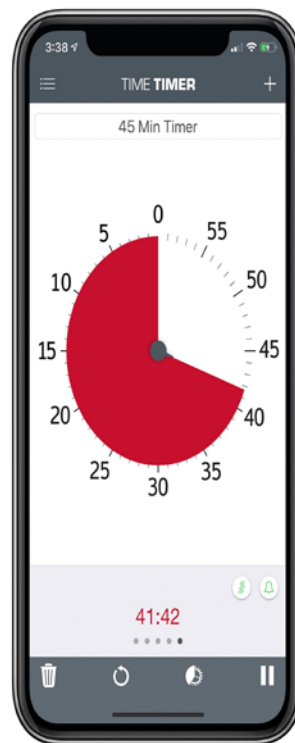
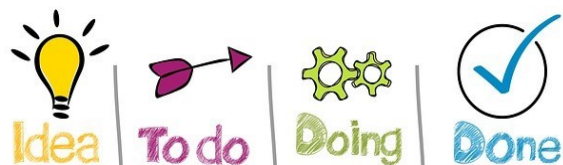
Ajan jäsentäminen: rutiinien toistuvuus, selkeä ohjelma päivän/tunnin alkuun, tieto mihin pitää osallistua, muistilistat

Ympäristön, tilojen ja materiaalin jäsentäminen: selkeys, tavaroilla paikat, pysyvä oma paikka, nimet ja kuvat huoneiden ovissa, sermit, kuulokkeet

Opettajan oman toiminnan jäsentäminen:
ennakoi, suunnittelee ja valmistele, kerro mitä on tulossa ja miten toivot opiskelijan toimivan

Välineitä struktuurin luomiseen: Kalenterit, mapit, lokerikot, listat, kännykän muistuttaja, tehtävälistat, kuvat, kuvasarjat

Visuaalinen apu helpottaa yleensä kaikkien toimintoja. Visuaalisen tuen avulla toiminnanohjaus tapahtuu helpommin ja nopeammin.

Ajankäyttökello https://osata.fi/wp-content/uploads/2019/08/OSATA_Sampo_ajankäyttökello.pdf

Tehtävälisterat

Täytä ruokailuvälineastia.

Tiskaa klo 9.30 asti.

Vie lautaset kaappiin.

Puhdista taso saippualla ja vedellä.

Puhdista salaattibaari.

Kuvalliset ohjeet avuksi toiminnanohjaukseen, hahmottamiseen ja muistamiseen

- ▶ Kuvalliset ohjeet päiväkodin avustaviin tehtäviin
https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2019/03/Kuvalliset-työohjeet-Päiväkoti.pdf
- ▶ Kuvalliset ohjeet aamiaistarjoiluun
https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2019/03/Kuvalliset-työohjeet-Aamiaistarjoilu.pdf
- ▶ Kuvalliset ohjeet kopiointiin ja tulostamiseen
https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2019/03/Kuvalliset-työohjeet-Kopiointi.pdf
- ▶ Kuvalliset ohjeet pyykinpesuun
<http://papunet.net/sites/papunet.net/files/materiaalia/Kuvakommunikointi/Toimintaohjeet/pyykinpesu.pdf>
- ▶ Kuvalliset ohjeet kattamiseen
http://papunet.net/sites/papunet.net/files/materiaalia/Kuvakommunikointi/Toimintaohjeet/ruokapöydän_kattaminen.pdf

Tehtävä parin kanssa

Pilko joku oman alasi työtehtävä pieniin osiin. Suunnittele siitä kuvallinen ja kirjallinen selkeä ohjeistus opiskelijoille (esim. työsalin seinälle).

Aamiaistarjoilu – Työohjeet opiskelijalle			
Aamupalatarvikkeiden noutaminen			
Kello	Työtehtävä kuvallisena	Työtehtävä kirjallisena	Ok / olen tehnyt
Klo 7.00		Vaihda työvaatteet päälle pukuhuoneessa.	
Klo 7.15		Mene hakemaan alakerrasta aamupalatarvikkeet. Ota alakerrasta kauppakärryt aamupalatarvikkeille ja siirry niiden kanssa kylmiöön.	
		Pakkaa kylmiöstä kaikki aamupalaa varten jätetyt tuotteet kauppakärryyn.	
		Kuljeta aamiaistarvikkeet hissillä taukotilaan. Hissi toimii kulkuluvalla.	

Toiminnanohjauksen tukemista myös

- Ole konkreettinen (ei: "Ole kunnolla" vaan: "Istu paikoillasi")
- Vältä älä-sanaa (ei: "Älä mene tauolle" vaan: "Tee tämä tehtävä").
- Anna aikaa siirtymään ("5 minuutin päästä pidetään tauko").
- Anna välitöntä palautetta (huomio, hymy, kiitos, kehu).
- Epäonnistumisissa: kiitä yrittämisestä ja anna riittävästi ohjausta seuraavaa kertaa varten.

Muistin tuki, monikanava

Esim.

- ▶ Fläppi työsalissa
- ▶ Post it laput työhaalarin taskussa
- ▶ Kännykässä muistiinpanot
- ▶ Kännykällä otetut kuvat/videot, joista voi tarkistaa
- ▶ Whats app –viestit (myös ääniviestit)

Oppimisen apuvälineitä

- ▶ Celia -kirjastosta opiskelija voi saada itselleen oppimateriaalia äänikirjojen muodossa. Tutustu www.celia.fi.
- ▶ Lukiviivain, lukikalvo. Saa tilattua esimerkiksi www.eoliitto.fi sivuilta. Loistavia apuvälineitä ovat myös eri väriset yliviivaustussit.
- ▶ Stressipallot, värittäminen tai vaikkapa käsissä pyöriteltävä sinitarra helpottavat tarkkaavaisuutta

Työpaikalla oppimiseen ja arviointiin

- ▶ Vinkkilista työpaikalla oppimisen erityiseen tukemiseen https://ohjaan.fi/wp-content/uploads/2018/09/Vinkkilista_erityinentuki.pdf
- ▶ Opiskelijan oma esittely työpaikalle https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2019/03/Opiskelijan-oma-esittely.pdf
- ▶ Opiskelijan itsearviointiin https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2019/03/Opiskelijan-itsearviointi.pdf
- ▶ Osaamisen arviointiopas työpaikkaohjaajille https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2018/11/1315_arviointiopas_tyopaikoille.pdf
- ▶ Osaamisen arviointiopas opettajalle https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2019/08/Arviointiopas_opettajille_NETTI.pdf
- ▶ Osaamisen arvioinnin mukauttamisen opas opettajalle https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/wp-content/uploads/sites/20/2018/11/Arviointiopas_opettajalle_mukauttaminen.pdf
- ▶ Työn voimavarat ja vaatimukset-tehtävä https://osata.fi/wp-content/uploads/2019/08/OSATA_Sampo_voimavarat.pdf

Spesian opiskelua tukevia oppimisympäristöjä

- ▶ Kauppa ja kahvila Puoti
- ▶ Kierrätyskauppa Pointti
- ▶ Harjoitustoimisto
- ▶ Citymarketin oppimisympäristö
- ▶ jne

Puoti

- ▶ Avoinna arkipäivisin
- ▶ Puodin työtehtäviä ovat mm. kassatyöskentely, pohjakassan ja tilitysten laskeminen
- ▶ Myös tuotteiden hinnoittelu, tuotteiden esillepano, inventaariot, tiskaus ja muu siisteydestä huolehtiminen kuuluvat opiskelijoiden työtehtäviin.
- ▶ Puodissa toimii pienimuotoinen kahvila, josta voi ostaa mm. kahvia, karkkia ja välipalaa.
- ▶ Myynnissä on myös erilaisia lahja- ja sisustustavaroita.
- ▶ Puodista henkilökunta voi ostaa ruokalippuja ja maksaa laskuja.
- ▶ Puodissa järjestettävät erilaiset tapahtumat ovat opiskelijaryhmien kanssa yhdessä toteutettuja.
- ▶ Puodin ulkoasu on opiskelijoiden suunnittelema ja toteuttama.

Myymälä & kahvila Puodissa opiskelijat pääsevät oikeisiin työtehtäviin

Kierrätyskauppa Pointti vastaa reformin haasteeseen

- ▶ Avoinna arkipäivisin
- ▶ Tavoitteena ammatillinen osaamisen kehittyminen, työelämän vaatimusten selkiintyminen ja opiskelijalle taito vastata työelämän osaamistarpeisiin
- ▶ Toteutetaan vaatteiden ja tavaroiden kierrätystä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
- ▶ Raha ei vaihda omistajaa
- ▶ Palvelee sekä oppilaitoksen sisäisiä, että talon ulkopuolisia asiakkaita
- ▶ Kierrätyskaupassa voi suorittaa koulutussopimusjaksoja sekä näyttöjä.
- ▶ Toiminnasta vastaa logistiikan vastuuopettajat vuorollaan
- ▶ Vastuuopettaja suunnittelee koulutussopimuksen sisällön, tavoitteet ja mahdollisen näytön

**Kierrätyskauppa: oppimista
aidossa ympäristössä**

Pointissa opitaan logistiikka-alan keskeisimpiä työtehtäviä

VASTAANOTTO JA SÄILYTYS

OSTO- JA MYYNTITOIMINNOT VARASTOISSA

KERÄILY JA LÄHETTÄMINEN

ASIAKASPALVELU

VARASTON JÄRJESTYS

VARASTON TIETOJÄRJESTELMÄT

TYÖAJAT

INVENTOINTI JA SALDONHALLINTA

PAKKAAMINEN

YRITYSTOIMINTA

LOGISTIIKKA-ALAN TYÖT

EPÄKURANTIN TAVARAN POISTO

Harjoitustoimisto

- ▶ Avoinna arkipäivisin
- ▶ Jäljitellään oikean toimiston liiketoimintaa toimistomaisessa oppimisympäristössä.
- ▶ Opitaan vastuullisuutta, oma-aloitteisuutta ja tiimityötaitoja.
- ▶ Työt ovat pääsääntöisesti talon sisältä tulevia toimistoalan työtehtäviä.
- ▶ Tarjoaa työpaikalla oppimisen ja näyttöjen suorittamismahdollisuuden liiketalouden opiskelijoille.
- ▶ Valmentavan koulutuksen opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua toimistotöihin yksilöllisesti ohjattuna ja omalla aikataululla.

- ▶ Toimistossa voi tilanteen mukaan olla opiskelijoita myös muista opetusryhmistä.
- ▶ Toimistossa työskentelyyn kuuluu myös asiakaspalvelua.
- ▶ Toimistosta noudetaan mm. eri liikkeiden ostokortit, VR-lipunhankintaohjeet, HSL-matkakortit, kaappien ja lokeroiden avaimet sekä pysäköintiluvat.

Citymarketin oppimisympäristö

Lehtien puhallusta yhteistyökumppanien tarjoamissa oppimisympäristöissä

Lähteitä ja materiaalia

Litovaara, Lipponen, Katajainen 2016. Voimaa – hyvän elämän polku

Mannström-Mäkelä & Saukkola 2008. Voimaannuttavan ohjaamisen käsikirja

Millner & Rollnick 2013. Motivating interviewing

Parikka, Halonen-Malliarakis & Puustjärvi 2017. Vaikeudesta voimaksi - Neuropsykiatriset häiriöt ja niiden huomioiminen koulussa.

Peterson, C. & Seligman, E. P. 2004. Character strenghts and virtues. A handbook and classification.

Sandberg, E. 2018. ADHD ja oppimisen tuki – Huomioi yksilölliset tarpeet ja vahvuudet.

Serenius, S. Luento 19.9.2019. Neuropsykiatriset vaikeudet & ADHD: n piirteet ja ilmeneminen arjessa.

Uusitalo-Malmivaara, L. 2014. VIA-vahvuusmittari lasten ja nuorten luonteenvahvuuksien kartoittamiseen. NMI-bulletin. Vol. 24, No.1.

Uusitalo-Malmivaara, L. 2014. Hyveet ja luontenvahvuudet. Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) Positiivisen psykologian voima.

Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontenvahvuutensa.

Erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa- opas <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/4637898>

Laki ammatillisesta koulutuksesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Opiskelija- ja oppilashuoltolaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20opiskeluhuollosta#Pidp446604512>

Ohjaan-hankkeen materiaaleja <https://ohjaan.fi>

Osata-hankkeen materiaaleja <https://osata.fi/>

Parasta osaamista –hankkeen materiaalit (erityistä tukea tarvitseva opiskelija) https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/toimintamallit-ja-materiaalit/tukea-tarvitseva-opiskelija/

Tehtävä alueille

Kirjatkaa Padlettiin ([linkki tähän](#))

- Millaiset oppimisympäristöt tukevat oppimista teidän oppilaitoksessanne?
- Millaisia oppimisen apuvälineitä käytetään?
- Kuinka kartoitatte opiskelijoiden vahvuuksia ja ohjaatte oppilaitoksessa niiden käyttöön?
- Kuinka toiminnan ohjausta tuetaan?
- Mitä oppimisen ja opiskelun tukea voisitte ottaa tehostetusti käyttöön/kehittää omissa oppilaitoksissanne?

Kiitos!